

Кадала Віталій Віталійович

завідувач кафедри цивільного та господарського права Криворізького навчально-наукового інституту Донецького державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

Фесик Аліна Сергіївна

здобувач вищої освіти спеціальності 081 «Право» Криворізького навчально-наукового інституту Донецького державного університету внутрішніх справ

ОКРЕСЛЕННЯ ВИДІВ КРИМІНАЛЬНОЇ ТА АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА КОНТРАБАНДНІ ДІЇ В СФЕРІ ПЕРЕВЕЗЕННЯ БАГАЖІВ

На сьогодні явище контрабанди досить поширене в Україні, не зважаючи на всю нормативно правову базу, що спрямована на протидію та запобігання корупції. Контрабанда становить загрозу національній безпеці, транспортній безпеці, порушує правила перевезення вантажів як юридичними, так і фізичними особами, завдаючи шкоду державним інтересам у сфері економіки. Шкодить експортно-імпортним товаропотокам в Україні, перешкоджає нормальним торговельно-фінансовим відносинам [1].

Як зауважує О. Ю. Бусол, небезпека контрабанди для держави полягає в тому, що вона завдає шкоди інтересам вітчизняного виробника, адже саме через ввезення іноземних товарів на територію України знижується попит на українську продукцію, тим самим знижуючи конкурентоспроможність наших підприємств на внутрішньому ринку [2].

Перш ніж перейти до предмету дослідження, доцільно було б дати визначення понятійній категорії «контрабанда». Відповідно до Кримінального кодексу України ст. 201, контрабанда представляє собою переміщення товарів, транспортних засобів, багажів різного призначення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю культурних цінностей, отруйних, сильнодіючих, вибухових речовин, радіоактивних матеріалів, зброї або боєприпасів (крім гладкоствольної мисливської зброї або бойових припасів до неї), частин вогнепальної нарізної зброї, а також спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації.

При цьому законодавець застерігає, контрабандні події в різних галузях економіки, особливо в транспортній галузі може призвести до позбавлення волі на строк від трьох до семи років. Крім того, законодавець уточнює Кримінальний кодекс України передбачає покарання за такі види незаконного переміщення через державний кордон:

переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю лісоматеріалів або пиломатеріалів цінних

та рідкісних порід дерев, лісоматеріалів необроблених, а також інших лісоматеріалів, заборонених до вивозу за межі митної території України (стаття 201-1 ККУ);

незаконне ввезення на територію України відходів і вторинної сировини (стаття 268 ККУ);

ввезення, виготовлення або розповсюдження творів, що пропагують культ насильства і жорстокості, расову, національну чи релігійну нетерпимість та дискримінацію (стаття 300 ККУ);

ввезення, виготовлення, збут і розповсюдження порнографічних предметів (стаття 301 ККУ);

контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів (стаття 305 ККУ) [3].

Крім кримінальної відповідальності, в Україні за контрабанду перевезення багажів передбачена адміністративна відповідальність відповідно до розділу XVIII Митного кодексу України. Порушення митних правил є адміністративним правопорушенням, яке є протиправними, винними (умисні або з необережності) діями чи бездіяльністю, що посягають на встановлений цим Кодексом та іншими актами законодавства України порядок переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, пред'явлення їх органам доходів і зборів для проведення митного контролю та митного оформлення, а також здійснення операцій з товарами, що перебувають під митним контролем або контроль за якими покладено на органи доходів і зборів Митним кодексом України чи іншими законами України, і за які Митним кодексом України передбачена адміністративна відповідальність. Адміністративна відповідальність за правопорушення, передбачені Митним кодексом України, настає у разі, якщо ці правопорушення не тягнуть за собою кримінальну відповідальність [4].

Слід зазначити, що лише легальний зовнішньоторговельний оборот України в 2018 році склав \$104,5 млрд, що еквівалентно 80% ВВП України; паралельно ж тіньовий імпорт – традиційно коливається в діапазоні 10% ВВП. Як показують дослідження з 2013 по 2021 рік, найбільше обсягу контрабандної продукції різними видами транспорту у мільярдах доларів було ввезено саме у 2021 році, у 2015 році навпаки, обсяги ввезеної контрабанди майже у половину менше. Так у 2018 році найбільший показник контрабандного товару та різного виду багажів склав 21,4 % як незаконне ввезення обладнання та техніки. Також багато було ввезено хімії (14,3%), транспорту (10,6%), текстилю та одягу (9,8%), харчової продукції (6,8%), тварин (4,4%) та іншої продукції [5]. Доцільно зазначити, що протидії контрабанді в Україні здійснюються різними органами державної влади, що складають певну систему суб'єктів протидії

контрабанді. Як зазначено вище, одним із таких суб'єктів є митні органи України. До ряду митних органів належать: митниці, митні пости, органи доходів і зборів, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері державної митної справи [6].

Узагальнюючи зазначене можна зробити наступні висновки: по – перше, в Україні для негайного вирішення назріла проблема зниження рівня контрабанди в операціях перевезення багажів різними видами транспорту. По – друге, міра відповідальності за контрабандні події в транспортній галузі потребує перегляду так як не зупиняє та не зменшує обсяг порушень По – третє, протидія та запобігання незаконному переміщенню (перевезенню) різного виду вантажів має стати одним із пріоритетних напрямків діяльності держави, при цьому мають бути задіяні усі управлінські макроекономічні та мікроекономічні рівні. По – четверте, з метою успішної реалізації завдань митними органами України доцільним вбачається запровадження єдиної загальнодержавної системи контролю за переміщенням товарів (предметів) та транспортних засобів через митний кордон України.

Список використаних джерел:

1. Криловецький А. Л. Види та форми незаконного (контрабандного) переміщення та/або перевезення на територію (з території) України. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2020. № 1. С. 263-269. URL: <http://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/4631/1/19.pdf> (дата звернення: 19.09.2021).
2. Бусол О. Ю. Проблема контрабанди в Україні: як змінити систему протидії? /Юридичні новини України/ LexInform: сайт. URL:<https://lexinform.com.ua/dumka-eksperta/problema-kontrabandy-v-ukrayini-yak-zminyty-systemu-protidyiy/>. (дата звернення: 19.09.2021).
3. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 25–26. Ст. 131. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення 19.09.2021).
4. Митний кодекс України: Закон України від 08.07.2012 р. № 4495–VI. Відомості Верховної Ради України. 2012. № 44-45, № 46-47, № 48, ст. 552. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text> (дата звернення 19.09.2021).
5. Аналіз обсягів контрабанди в Україні: масштаби, прямі/непрямі втрати бюджету та економіки URL: <https://platforma-msb.org/analiz-obsyagiv-kontrabandy-v-ukrayini-masshtaby-pryami-nepryami-vtraty-byudzhetu-ta-ekonomiky/> (дата звернення 19.09.2021).
6. Чумак В. В. Особливості діяльності митних органів щодо протидії контрабанди. Вісник ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка. 2020. Вип. 3 (91). С. 320-328.

URL: [file:///C:/Users/User/Downloads/1036-Текст%20статті-1826-1-10-20201210%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/1036-Текст%20статті-1826-1-10-20201210%20(1).pdf) (дата звернення 19.09.2021).